

УДК 657.421.1:631.1

JEL M41

DOI: 10.32782/2786-8273/2024-6-11

Мискін Ю.І.

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри облікових технологій та бізнес-аналітики,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8160-3262>

Yurii Myskin
State Tax University

Краєвський В.М.

доктор економічних наук, професор,
декан факультету податкової справи, обліку та аудиту,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3513-3666>

Volodymyr Kraevskyi
State Tax University

Мискіна О.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри адміністрування податків,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-8029-9423>

Oksana Myskina
State Tax University

СУТНІСТЬ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЯК ОБ'ЄКТА ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ

THE ESSENCE OF DEPRECIATION OF FIXED ASSETS AS AN OBJECT OF ACCOUNTING AND ANALYSIS

Анотація. Розглянуто виникнення логіки амортизації основних засобів у історичному ракурсі. Охарактеризовано історичні відомості про перше вживання терміну «амортизація». Описано ключовий фактор, який стимулював відображення амортизації основних засобів у практиці бухгалтерського обліку. Проаналізовано підходи інституціоналістів та персоналістів до розуміння амортизації. Розглянуто амортизацію основних засобів через призму інтелектуального та евентуального підходів. З позиції інтелектуального підходу доведено відсутність єдності поглядів науковців сьогодення на трактування сутності амортизації. У розрізі евентуального підходу можна констатувати наявність єдності у розумінні амортизації основних засобів для задоволення цілей бухгалтерського обліку та економічного аналізу у вітчизняній та міжнародній практиці обліково-аналітичного забезпечення управління діяльності підприємства.

Ключові слова: амортизація, основні засоби, амортизація основних засобів, облік, аналіз.

Abstract. Introduction. Depreciation of fixed assets was and is one of the most difficult problems of accounting and analytical management of enterprise activities. Its versatility forms the prerequisites for both interdisciplinary research and discussions within the “accounting and taxation” specialty. The lack of unity among scientists and practitioners regarding the definition of the essence of depreciation of fixed assets actualizes the need for further understanding of this issue. **Purpose.** The purpose of the article is to understand the essence of depreciation of fixed assets as an object of accounting and analysis. **Methods.** When conducting the research, the following were used: the historical method – to study the origin, formation and development of the depreciation of fixed assets in chronological order; the method of comparison – for the analysis of interpretations of the term “depreciation” by modern scientists; method of generalization – for forming conclusions. **Results.** The emergence of the logic of depreciation of fixed assets in a historical perspective is considered. Historical information about the first use of the term “depreciation” is described. The key factor that stimulated the reflection of depreciation of fixed assets in accounting practice is described. The approaches of institutionalists and personalists to the understanding of depreciation are analyzed. The role of the Ukrainian accounting theorist O.P. Rudanovsky is revealed. in the formation of the basis of economic synthesis of a dual approach to the reflection of depreciation of fixed assets in accounting. Depreciation of fixed assets is considered through the prism of intellectual and eventual approaches. **Conclusion.** From the standpoint of an intellectual approach, the lack of unity of views of today's scientists on the interpretation of the essence of depreciation has been proven. In terms of the possible approach, it is possible to state the presence of unity in the understanding of depreciation of fixed assets to meet the goals of accounting and economic analysis in the domestic and international practice of accounting and analytical support for enterprise management.

Keywords: depreciation, fixed assets, depreciation of fixed assets, accounting, analysis.

Постановка проблеми. З моменту виникнення і до сьогодні амортизація основних засобів була і є однією із найскладніших проблем обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства. Її багатогранність формує передумови як для міждисциплінарних досліджень, так і для палких дискусій у рамках спеціальності «облік і оподаткування». Відсутність єдності серед науковців та практиків щодо визначення сутності амортизації основних засобів актуалізує необхідність подальшого осмислення даної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Амортизація є складною економічною категорією, дослідження якої постійно здійснюються з моменту її виникнення. Так, історичні аспекти сутності амортизації розкриті у працях [17–25]. Осмислення амортизації у макроекономічному контексті здійснено у наукових статтях [3; 9; 10]. З позиції бухгалтерського обліку сутність амортизації проаналізовано у роботах [1; 2; 4; 5; 6; 8]. Проте, єдності у трактуванні амортизації основних засобів на сьогоднішній день немає. Відтак актуальною постає необхідність дослідження сутності амортизації основних засобів у звуженому розумінні – для потреб обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства.

Метою статті є осмислення сутності амортизації основних засобів як об'єкта обліку та аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основні засоби, будучи важливою складовою господарської діяльності підприємства, характеризуються довгостроковістю функціонування, що, у свою чергу, вимагає: по-перше, забезпечення об'єктивної ідентифікації їх зношеності в процесі використання, що здійснює суттєвий вплив на оцінку залишкової вартості основних засобів, по-друге, поетапного перенесення їх вартості на витрати з метою достовірного розрахунку фінансового результату діяльності підприємства у розрізі звітних періодів.

Ці два завдання були і є основним базисом для наукового осмислення та практичної реалізації амортизації основних засобів.

Перші згадки про амортизацію вчені знаходять ще за часів стародавнього Риму. Так, Л. Ламарр зазначає: «існує думка, хоч і спірна, що поняття «амортизація» було відоме бухгалтерам ранньохристиянського Риму» [19].

Підтвердженням цієї думки є цитата давньоримського архітектора П. Вітрувія, який писав: «коли залучаються третейські оцінювачі стін загального користування, вони оцінюють їх не в ту суму, в яку коштувала будівництво, але, знаходячи за записами ціни підрядів їх спорудження, скидають на кожен з минулих років по 1/80 частці і засуджують своїм вердиктом: «з розрахунку решти суми зробити розплату за ті стіни», вважаючи, що ці стіни не зможуть проіснувати довше 80 років» [25].

З наведеного твердження видно, що П. Вітрувій (не використовуючи термін «амортизація») описав логіку втрати вартості об'єкта основних засобів в процесі їх використання. Саме йому сьогодні приписують перше визначення амортизації, під яким він розумів «ціну минулого року» [18, с. 39].

Логіка амортизації простежується і у бухгалтерії купця Джованні Фаролфі із Солону (Прованс). Так, дослідження книги флорентійської компанії за 1299–1300 рр. (яку детально вивчали А. Кастеллані [17], Г. Лі [20; 21], Ф. Меліс [22], Р. Рувер [23], Ф. Сміт [24]) засвідчило, що у момент продажу об'єкта основних засобів він оцінювався не за первісною вартістю, а за «ціною можливої продажі». Різниця у вартості, яка виникала за такої ситуації, списувалася на фінансові результати і по своїй суті була нарахованою амортизацією.

Не дивлячись на те, що термін «амортизація» безпосередньо не використовувався у бухгалтерії купця Джованні Фаролфі із Солону (Прованс), основна логіка процесу амортизації уже існувала: і у контексті впливу на вартість основних засобів, і у контексті впливу на фінансову результативність.

Вперше із терміном «амортизація» в практиці бухгалтерського обліку наука стикається при вивченні «Рахунку прибутків та збитків компанії Франческо ді Марко Дантіні і К^о в Барселоні 11.07.1397–31.01.1399», в якому присутнє формулювання: «амортизація конторського обладнання, перенесено з картки 378, сума 16 футів 17 шилінгів».

Більш того, при дослідженні «Рахунку «Конторське обладнання» компанії Франческо Дантіні в Барселоні (на 31.01.1399)» вченим вдалося знайти формулювання: «Офісне обладнання має дати дня 31 січня 1398 року за «знос меблів», підраховане за 18 місяців, виходячи з 10 відсотків щорічно, на с. 389».

Це свідчить, що амортизація основних засобів уже в ті часи розглядалася як поступове розподілення вартості основних засобів між періодами їх використання. Але при цьому, варто зазначити, що періодичності обліку тоді не існувало. Переоцінка основних засобів, і відповідно розрахунок вартості майна і фінансових результатів здійснювався в момент ліквідації чи продажу компанії.

Не дивлячись на те, що основними домінантами логіки амортизації є знецінення основних засобів під час їх використання та необхідність її відображення у фінансових результатах діяльності підприємства, як постійний об'єкт практики бухгалтерського обліку амортизація завдячує зовсім іншому чиннику.

Відтак, у США та Британії з середини XIX століття динамічно починає розвиватися акціонерний бізнес, пов'язаний із будівництвом залізниць. Він вимагає надзвичайно великих вкладень в основні засоби, що спричинює появи суттєвого розміру амортизаційний відрахувань. За таких умов, виокремлення амортизації, як частини витрат, що зменшує розмір фінансового результату (і направляється на цільове оновлення основних засобів) дозволяє забезпечити зниження дивідендних виплат.

Саме в цей період починає формуватися дуальність розуміння сутності амортизації. Вона яскраво простежується у підходах до трактування терміну «амортизація» у двох головних англо-американських економічних школах – персоналістів та інституціоналістів.

Персоналісти розуміли під амортизацією регулятив, який повинен забезпечувати чітке вимірювання остаточної вартості основних засобів. Інституціоналісти, у свою чергу, трактували амортизацію як резерв для оновлення основних засобів.

Конкуренція і взаємовиключність цих двох основних поглядів на амортизацію основних засобів була подолана шляхом економічної синталітики, яку здійснив відомий український теоретик бухгалтерського обліку О. П. Рудановський. Він запропонував розглядати амортизацію як двоєдиний процес, а її облік здійснювати у два етапи. На першому етапі необхідно у пасиві балансу створити амортизаційний фонд (який забезпечується оборотними коштами у активі балансу та є джерелом оновлення необоротних активів), а у другому – на аналогічну суму відобразити знос необоротних активів. Його підхід до розуміння сутності амортизації став загальноприйнятим і використовувався у офіційній практиці бухгалтерського обліку з 1930-х по 1990-і роки.

Звісно, використання в практиці бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту амортизації основних засобів підходу, запропонованого О. П. Рудановським, який, у свій час, став парадигмою, не означає, що у наукових

колах була припинена дискусія щодо осмислення сутності амортизації.

Наукова полеміка щодо осмислення семантики поняття «амортизація» існує і сьогодні (див. табл. 1).

Проте, для практичних потреб обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємств, уже в незалежній Україні була сформована і діє нині практика бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту, де парадигмою стало трактування амортизації як регулятиву.

На сьогоднішній день і в обліковому, і у податковому законодавстві України наявна єдність підходу до трактування сутності амортизації. Під нею розуміється «систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизуються протягом строку їх корисного використання (експлуатації)» [12; 13]. Аналогічний підхід до розуміння амортизації як об'єкта обліку та аналізу використовується і у міжнародній практиці обліково-

Таблиця 1

Сутність терміну «амортизація»

Трактування сутності терміну «амортизація»	Автор і джерело
Амортизація – це об'єктивний економічний процес поступового відшкодування вартості основних засобів у період їх функціонування у виробництві з метою відшкодування до моменту закінчення строку експлуатації	Бондар М. І., Бабіч В. В. [2, с. 33]
Амортизація – це процес поступового перенесення вартості засобів праці (за мірою їх зношування) на вироблену з їх участю продукцію	Борисенко З. Н. [3, с. 9]
Амортизація – це процес перенесення авансованої раніше вартості всіх видів засобів праці на вартість продукції з метою її повного відшкодування	Бубенко П.Т., Тітяєв В.І. [1]
Амортизація – це складна економічна та облікова категорія... Це грошове вираження зносу необоротних активів та складова витрат підприємств, яка забезпечує поступове перенесення вартості необоротних активів на створюваний продукт	Гура Н. О. [4, с. 73]
Амортизація – це комплексна економічна категорія, яка характеризує систематичне поступове перенесення вартості активів внаслідок зносу на готову продукцію (виконані роботи, надані послуги) з метою акумулювання коштів на відшкодування витрат на їх відтворення	Єремія А.А. [5, с. 105]
Амортизація – це компенсація оборотних коштів, які свого часу були вилучені з обігу на придбання основних засобів, тому не можна трактувати амортизацію як джерело інвестицій в основні засоби. Амортизація є систематичним поверненням в обіг авансованих раніше коштів на придбання (виготовлення, поліпшення, отриманні як внесок до статутного капіталу) основних засобів і нематеріальних активів шляхом включення суми їх зносу до витрат підприємства	Кафка С. М. [6, с. 190]
Амортизація – це процес знецінення вартості основних засобів під впливом фізичного та морального зношення і відшкодування сум такого зношення за рахунок собівартості продукції. Фактично це систематизований розподіл вартості основних фондів протягом корисного терміну використання	Круш П.В., Подвігіна В.І., Клименко О.В. [7, с. 25]
Амортизація – процес поступового перенесення вартості основних фондів на вартість готової продукції з метою нагромадження коштів для повного їх відновлення. Амортизація – це надзвичайно складне економічне явище, що поєднує особливості витрат виробництва і джерел коштів, процесу руху вартості і важеля управління відтворенням, відшкодування зношених і нагромадження нових засобів праці	Легенчук С.Ф., Можарівський С.В. [8]
Амортизація – це реакція на знецінення ОЗ, яка може виражатися у формі: поступового перенесення вартості засобів праці на вироблену з їх допомогою продукцію; поступового перенесення вартості засобів праці на вироблену з їх допомогою продукцію і використання цієї вартості для наступного їх відтворення; поступового перенесення вартості засобів праці на вироблену з їх допомогою продукцію з метою відшкодування витрат на їх придбання; розподілу витрат на придбання ОЗ за роками терміну їх корисного використання; віднесення вартості ОЗ на зменшення прибутку, що оподатковується; капіталовкладень у відтворення власне об'єкта, який вибув з експлуатації; капіталовкладень у відтворення рівня потужності вибулого з експлуатації об'єкта; капіталовкладень у відтворення економічного потенціалу (цінності) об'єкта	Стадницький Ю. І. [14, с. 31]
Амортизація – це надзвичайно складне економічне явище, яке поєднує ознаки витрат виробництва і джерела коштів, процесу руху вартості і важелі управління відтворенням, відшкодування зношених і нагромадження нових засобів праці	Чорновіл О.В., Потрапелюк К.Г. [15, с. 217]
Амортизація – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)	Щирська О.В. [16, с. 484]

Джерело: узагальнено авторами за даними [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 14; 15; 16]

аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства [11].

Висновки. Осмислення сутності амортизації основних засобів як об'єкта обліку та аналізу дозволяє констатувати:

1. З позиції інтелектуального підходу наукові дискусії щодо трактування поняття «амортизація» тривали з моменту його виникнення і є актуальними і сьогодні.

2. З позиції евентуального підходу для задоволення конкретних практичних потреб обліково-аналітичного спрямування сьогодення визначення терміну «амортизація» є усталеним як у вітчизняній, так і у міжнародній парадигмі бухгалтерського обліку.

У подальших наукових дослідженнях вбачається за необхідне розкрити функції амортизації основних засобів у розрізі базових концепцій амортизації.

Бібліографічний список:

1. Бубенко П. Т. та ін. Амортизація і відтворення основних фондів житлово-комунальних підприємств : монографія / За заг. ред. Бубенка П. Т. Харків : ХНАМГ, 2010. 257 с.
2. Бондар М. І., Бабіч В. В. Амортизація необоротних активів: облік та оподаткування. «Вісник ЖДТУ»: Економіка, управління та адміністрування. 2011. № 1(55). С. 33–34.
3. Борисенко З. Н. Амортизаційна політика. Київ : Наукова думка, 1993. 136 с.
4. Гура Н. О. Економічний зміст амортизації основних засобів та проблеми її нарахування. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. 2010. № 3 (53). С. 73–74.
5. Єремія А. А. Основні концепції та функції амортизації. Академічний огляд. 2010. № 2 (33). С. 102–107.
6. Кафка С. М. Амортизація необоротних активів підприємства: суть та призначення. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки. 2017. Вип. 33. С. 185–191.
7. Круш П. В., Подвігіна В. І., Клименко О. В. Капітал та основні засоби підприємства. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 168 с.
8. Легенчук С. Ф., Можарівський С. В. Проблеми в дослідженні розуміння понять «знос» та «амортизація». Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки; Т. 2. 2016. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4018/39.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 01.08.2024).
9. Мискін Ю. І., Мискіна О. О. Оцінка методів нарахування амортизації в контексті стимулювання інвестиційної активності. Економічний часопис – XXI. 2014. № 3–4 (1). С. 70–73.
10. Мискін Ю. І., Мискіна О. О. Удосконалення концепції амортизаційної політики в Україні. Проблеми економіки та управління. 2017. Вип. 4. № 873 (5). С. 72–78.
11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (дата звернення: 01.08.2024).
12. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 01.08.2024).
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 01.08.2024).
14. Стадницький Ю. І. Амортизація – наслідок знецінення основних засобів. Фінансовий простір. 2012. № 2 (6). С. 27–32.
15. Чорновіл О. В., Потрапелюк К. Г. Амортизація, її сутність та методи нарахування на залізничних підприємствах. Економіка і регіон. 2012. № 3. С. 216–221.
16. Щирська О. В. Економічна сутність поняття «амортизація» та «знос»: історичний аспект. Міжнародний збірник наукових праць. 2013. Вип. 2 (20). С. 478–485.
17. Castellani A. Nuovi testi fiorentini del Dugento e dei primi del Trecento. 2 tomi, Firenze, 1952. 459 p.
18. Chatfield M.A. History of Accounting Thought. N.Y., 1977. 316 p.
19. Lamarr L. Rate Making for Public Utilities. New York: McGraw-Hill Book Co., 1923. 220 p.
20. Lee Geoffrey A. The coming of age of double entry: the Giovanni Farolfi ledger of 1299–1300. The Accounting Historians Journal. 1977. P. 79–95.
21. Lee Geoffrey A. The development of Italian bookkeeping 1211–1300. Abacus. 1973. № 9. P. 137–155.
22. Melis F. Documenti per la storia economica dei secoli XIII–XVI. Firenze. 1972. 632 p.
23. Roover R. De. The development of accounting prior to Luca Pacioli according to the account-books of Medieval merchants. In: A.C. Littleton, B.S. Yamey, Studies in the History of Accounting, London, 1956. 61 p.
24. Smith F. The influence of Amatino Manucci and Luca Pacioli. BSHM Bulletin. 2008. Volume 23. P. 143–156.
25. Vitruvius P.M. De Architectura, translated by Frank Granger; Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1931. 368 p.

References:

1. Bubenko, P. T., et al. (2010). Amortyzatsiya i vidtvorennya osnovnykh fondiv zhitlovo-komunalnykh pidpryyemstv: Monografiya [Depreciation and reproduction of fixed assets of housing and communal enterprises: monograph]. Kharkiv: KhNAMG.
2. Bondar, M. I., & Babich, V. V. (2011). Amortyzatsiya neoborotnykh aktyviv: oblik ta opodatkovannya [Depreciation of non-current assets: accounting and taxation]. Visnyk ZhDTU: Ekonomika, upravlinnya ta administruvannya, vol. 1(55), pp. 33–34.
3. Borisenko, Z. N. (1993). Amortyzatsiyna polityka [Depreciation policy]. Kyiv: Naukova dumka.
4. Hura, N. O. (2010). Ekonomichnyy zmist amortyzatsiyi osnovnykh zasobiv ta problemy yii narakhuvannya [The economic meaning of depreciation of fixed assets and the problems of its calculation]. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu: Ekonomichni nauky, vol. 3(53), pp. 73–74.
5. Yermiya, A. A. (2010). Osnovni kontseptsiyi ta funktsiyi amortyzatsiyi [Basic concepts and functions of depreciation]. Akademichnyy ohlyad, vol. 2(33), pp. 102–107.
6. Kafka, S. M. (2017). Amortyzatsiya neoborotnykh aktyviv pidpryyemstva: sut ta pryznachennya [Depreciation of non-current assets of the enterprise: essence and purpose]. Visnyk Priazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu: Ekonomichni nauky, vol. 33, pp. 185–191.

7. Krush, P. V., Podvihina, V. I., & Klymenko, O. V. (2005). Kapital ta osnovni zasoby pidpryyemstva [Capital and fixed assets of the enterprise]. Kyiv: Tsentr navchalnoyi literatury.
8. Lehenchuk, S. F., & Mozharivskiy, S. V. (2016). Problemy v doslidzhenni rozuminnya ponyat "znos" ta "amortyzatsiya" [Problems in the study of the understanding of the concepts of "depreciation" and "depreciation"]. *Tezy Vseukrayinskoyi naukovo-praktychnoyi on-line konferentsiyi aspirantiv, molodykh uchenykh ta studentiv, prysvyachenoyi Dnyu nauky*, 2. Available at: <https://eztur.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4018/39.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (accessed August 1, 2024).
9. Myskin, Yu. I., & Myskina, O. O. (2014). Otsinka metodiv narakhuvannya amortyzatsiyi v konteksti stymulyuvannya investytsiy-noyi aktyvnosti [Evaluation of depreciation calculation methods in the context of stimulating investment activity]. *Ekonomichnyy chasopys* – XXI, 3–4(1), pp. 70–73.
10. Myskin, Yu. I., & Myskina, O. O. (2017). Udoskonalennya kontseptsiyi amortyzatsiy-noyi polityky v Ukraini [Improvement of the concept of depreciation policy in Ukraine]. *Problemy ekonomiky ta upravlinnya*, 4(873)(5), pp. 72–78.
11. Mizhnarodnyy standart bukhhalterskoho obliku 16 "Osnovni zasoby" [International Accounting Standard 16 "Fixed Assets"]. Available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (accessed August 1, 2024).
12. Podatkovyy kodeks Ukrainy: Kodeks vid 02.12.2010 r. № 2755-VI [Tax Code of Ukraine: Code of 02.12.2010 No. 2755-VI]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed August 1, 2024).
13. Polozhennya (standart) bukhhalterskoho obliku 7 "Osnovni zasoby" [Accounting regulation (standard) 7 "Fixed assets"]. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (accessed August 1, 2024).
14. Stadnitskiy, Yu. I. (2012). Amortyzatsiya – naslidok znetsinnennya osnovnykh zasobiv [Depreciation is a consequence of depreciation of fixed assets]. *Finansovyy prostir*, vol. 2(6), pp. 27–32.
15. Chornovil, O. V., & Potrapelyuk, K. H. (2012). Amortyzatsiya, yii sutnist ta metody narakhuvannya na zaliznychnykh pidpryyemstvakh [Depreciation, its essence and calculation methods at railway enterprises]. *Ekonomika i rehion*, vol. 3, pp. 216–221.
16. Shchyrska, O. V. (2013). Ekonomichna sutnist ponyattya "amortyzatsiya" ta "znos": istorychnyy aspekt [The economic essence of the concept of "depreciation" and "depreciation": historical aspect]. *Mizhnarodnyy zbirnyk naukovykh prats*, vol. 2(20), pp. 478–485.
17. Castellani, A. (1952). Nuovi testi fiorentini del Dugento e dei primi del Trecento (Vols. 1–2). Firenze.
18. Chatfield, M. A. (1977). History of Accounting Thought. New York: Arno Press.
19. Lamarr, L. (1923). Rate Making for Public Utilities. New York: McGraw-Hill Book Co.
20. Lee, G. A. (1977). The coming of age of double entry: the Giovanni Farolfi ledger of 1299–1300. *The Accounting Historians Journal*, 4(2), 79–95.
21. Lee, G. A. (1973). The development of Italian bookkeeping 1211–1300. *Abacus*, 9, 137–155.
22. Melis, F. (1972). Documenti per la storia economica dei secoli XIII–XVI. Firenze.
23. Roover, R. de. (1956). The development of accounting prior to Luca Pacioli according to the account-books of Medieval merchants. In A. C. Littleton & B. S. Yamey (Eds.), *Studies in the History of Accounting* (pp. 61–102). London: Sweet & Maxwell.
24. Smith, F. (2008). The influence of Amatino Manucci and Luca Pacioli. *BSHM Bulletin*, 23(3), 143–156.
25. Vitruvius, P. M. (1931). De Architectura (F. Granger, Trans.). Cambridge, MA: Harvard University Press.

Стаття надійшла до редакції 01.08.2024